

SAFE TO PLAY

KAIKKI LEIKKI- JA LIIKUNTA-ALUEIDEN TURVALLISUUDESTA!

ESA JUNTILA

1. JOHDANTO

Leikki- ja liikunta-alueet ovat enemmän kuin ajanviettopaikkoja. Suuri osa ihmisistä elää kaavoitetulla alueella, missä mahdollisuuksia vapaaseen leikkimiseen ja vapaa-ajanviettoon on rajoitetusti. Julkiset vapaa-ajanviettopaikat tarjoavat mahdollisuuden yhdessäoloon ulkoilmassa riippumatta tulotasosta. Leikkipaikat joissa on sopivasti virikkeitä, haasteita ja jopa riskejä, myötävaikuttavat lapsen kehitykseen.

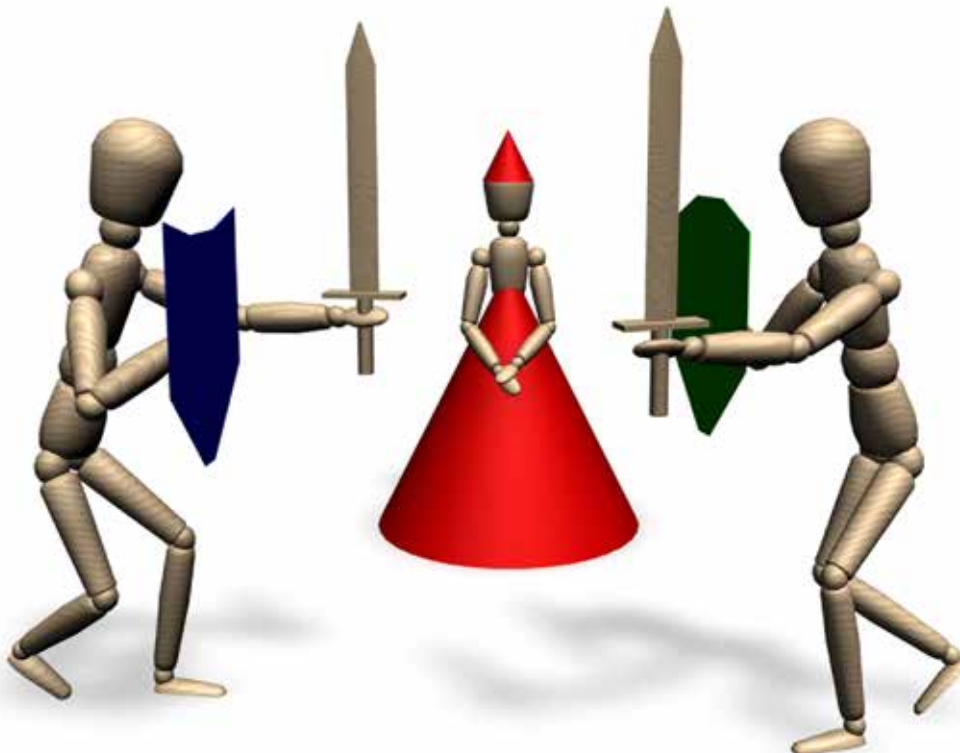
Lue lisää luvusta 1.1. Leikki ja liikunta-alueiden arvo.

Leikki- ja liikunta-alueiden turvallisuuden perusteet löytyvät rakennelmasta jonka osia ovat laki, viranomaiset ja standardit. Rakennelmaa tukevat tekniset raportit ja tulkintaelimet. Sertifiointi on osa laadukasta toimintaa etenkin kansainvälisille toimijoille. Aina kun ihmiset toimivat keskenään, voi syntyä ongelmatilanteita joiden asiallinen ratkaiseminen on osa asioiden laadukasta hoitamista.

Lue lisää luvusta 1.2. Vaatimusten taustat.

Jokaisen tulee ymmärtää oma vastuualueensa voidakseen hoitaa tehtävänsä asianmukaisesti ja välttääkseen edesvastuun ongelmatilanteessa. Joskus voi joutua vastaamaan toimistaan jopa oikeudessa. Edesvastuun pelkääminen ei kuitenkaan saa johtaa siihen, että leikki- tai liikuntapalvelu muutetaan virikkeettömäksi.

Lue lisää 1.3. Vastuut.

217

”Taistelu linnanneidosta”

2. TURVALLISUUDEN HALLINNOINTI

Vapaa-ajan alueiden turvallisuuden hallinnointi ei ole itse tarkoitus, vaan työkalu jotta varsinaiset toimenpiteet kuten huolto ja tarkastukset tehtäisiin järjestyksellisesti ja tehokkaasti tavalla, joka varmistaa turvallisuuden lain vaatimalla tavalla.

Lue lisää luvusta 2.1. Huolto- ja tarkastussuunnitelmat.

Isossa organisaatiossa on aina sekä kokonaan uusittavia, että asteittain uusittavia vapaa-ajanalueita. Jos aluetta ei voida uusia kerralla kokonaan, uusimisesta tehdään toimenpidesuunnitelma. Projektin eri vaiheissa pitää huolehtia myös turvallisuudesta jotta käyttöönottoaiheessa ei törmätä ongelmiin.

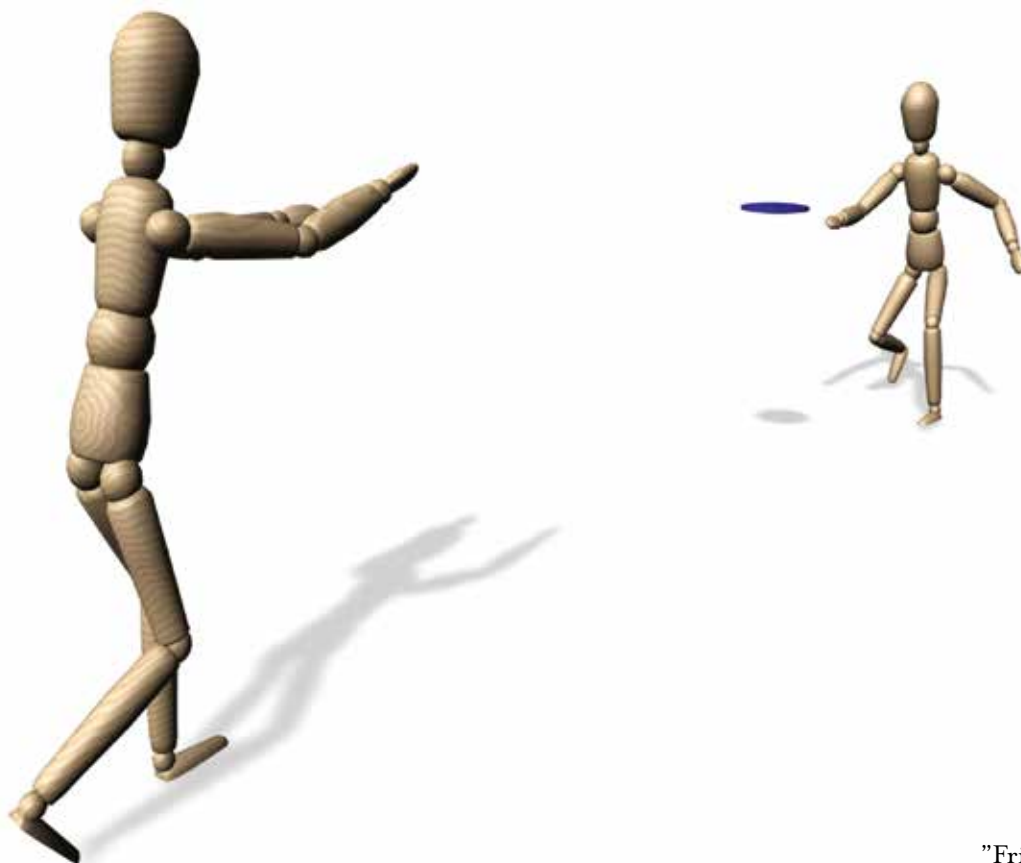
Lue lisää luvusta 2.2. Rakennusprojektit.

Jos yhteisö haluaa, voidaan uuden alueen käyttöönotosta tehdä tapahtuma. Sillä voi olla myönteinen vaikutus alueen käyttöasteeseen sekä mahdollisen vandalismin määrään myöhemmin.

Lue lisää luvusta 2.3. Alueen käyttöönotto.

Yhdestäkin leikkikentästä voi olla iso tukku papereita. Jos organisaatio omistaa useita vapaa-ajan alueita, on dokumenttien tallettaminen tehtävä järjestyksellisesti siten, että ne löytyvät tarvittaessa.

Lue lisää luvusta 2.4. Dokumentaatio.

082

"Frisbeetä"

3. TEKNIINEN TUOTANTO

Toiminnallisia ja vuositarkastuksia tekevien on tunnettava materiaalien perusominaisuudet voidakseen arvioida kulumisen tai rakenteen heikkenemisen tason sekä päättää, voidaanko väline tai komponentti jättää vielä käyttöön vai pitääkö se korvata uudella.

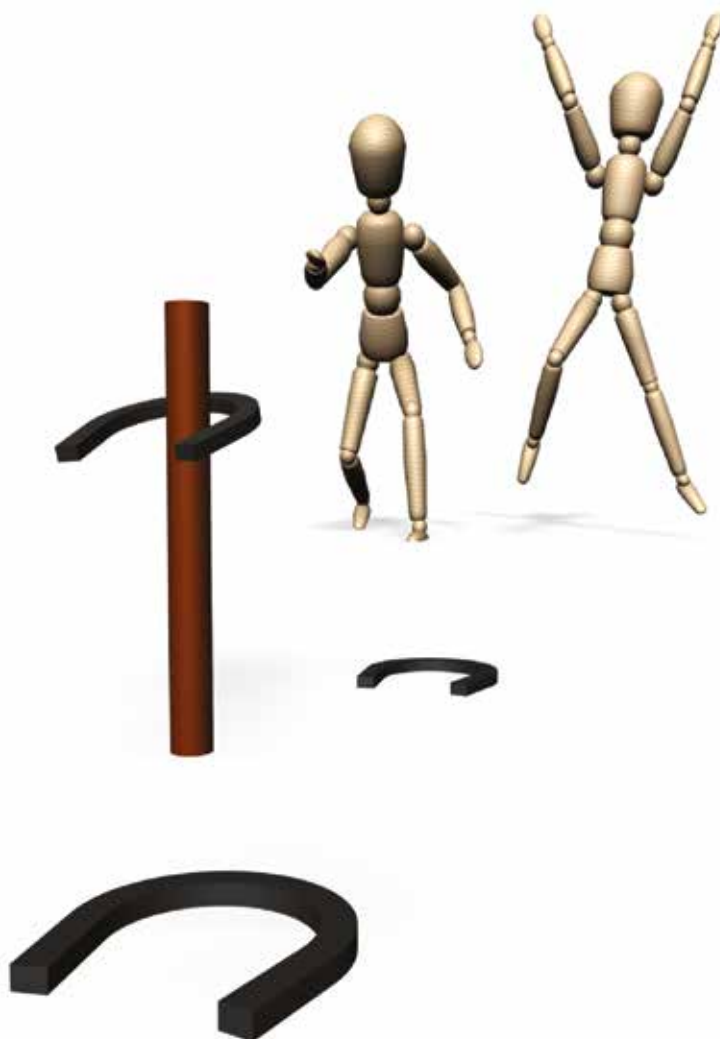
Lue lisää luvusta 3.1. Materiaalit ja liitokset.

Rakenteellinen kestävyys, stabiliteetti ja vakaus ovat välineiden perusominaisuuksia jotka liittyvät käytettävyyteen, turvallisuuteen ja laatuun. Riittävä lujuus varmistetaan laskelmin sekä testein. Testejä on staattisia ja dynaamisia.

Lue lisää luvusta 3.2. Välineiden rakenteellinen kestävyys.

Iskunvaimennuskyky on välineiden turva-alustojen perusominaisuus. Karkeasti yleistäen, mitä korkeampi tuote, sitä pehmeämpi alusta vaaditaan. Alustan käytännön kyky suojata vammautumiselta sitä vasten iskeydyttäessä ei kuitenkaan aina ole suoraan verrannollinen sille ilmoitettuun suurimpaan sallittuun putoamiskorkeuteen.

Lue lisää luvusta 3.3. Iskunvaimennus.

083

"Hevosenkää"

4. VÄLINEIDEN TURVALLISUUS

Leikkivälineiden yleiset turvallisuusvaatimukset koskevat kaikkia leikkivälineitä. Lisäksi nämä vaatimukset on joiltain osin lainattu liikuntavälineiden turvallisuutta käsitteleviin standardeihin.

Lue lisää luvusta 4.1. Yleinen turvallisuus.

Leikkivälineiden nimenomaisille komponenteille ja rakenteille, kuten katot, portaat, ketjut ja perustukset, on omia, vain näitä koskevia, turvallisuusvaatimuksia.

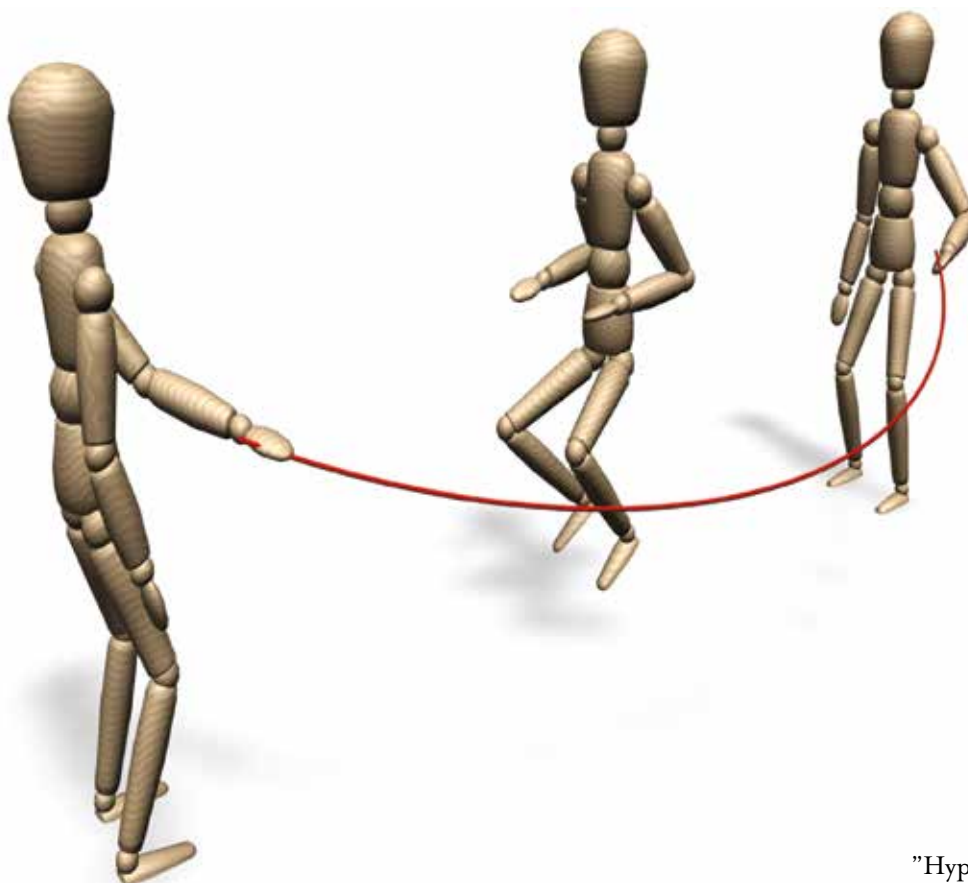
Lue lisää luvusta 4.2. Komponenttien turvallisuus.

Osalle nimenomaisista välineistä, kuten keinut ja liukumäet, on oma standardinsa. Erityisiä vaatimuksia tai ainakin riskinarvioinnillisia näkökohtia on esimerkiksi tasapainoilureiteille. Lisäksi luodaan silmäys uusien välineiden turvallisuuteen, sillä välinevalmistajien tuotekehitys luo jatkuvasti uutta eikä tuotokset aina sovi olemassa oleviin vaatimuksiin.

Lue lisää luvusta 4.3. Leikkivälineiden turvallisuus.

Yleensä liikuntavälineiden turvallisuustaso on matalampi kuin leikkivälineiden. Turvallisuusvaatimukset huomioivat lasten satunnaisen käytön sekä varsinaisen välineen urheilullisen käytön. Lisäksi standardeissa annetaan mitoitussohjeita, jotta välineet olisivat lajin tarpeiden mukaisia.

Lue lisää luvusta 4.4. Liikuntavälineiden turvallisuus.

085

”Hyppynarua”

5. ALUEIDEN SUUNNITTELU

Ikäluokka ja kapasiteetti ovat aluesuunnittelun peruslähtökohdat. Välinevalmistajat voivat antaa tarvittavia tietoja, mutta koska virallisia sääntöjä ei ole, eri valmistajien ilmoittamat arvot eivät välttämättä ole vertailukelpoisia. Siksi suunnittelija hyötyy välineiden analysoimisesta ennen niiden valintaa.

Lue lisää luvusta 5.1. Ikäluokka ja kapasiteetti.

Sopiva riskitaso vähentää henkilövahinkojen määrää ilman että alue olisi tylsä. Eri toimintojen yhdistäminen pitää tehdä ilman, että heikommassa asemassa olevien käyttäjien turvallisuus vaarantuu. Hyvä suunnitelma huomioi myös esteettömyyden sekä ehkäisee ilkivaltaa.

Lue lisää luvusta 5.2. Erityyppiset alueet.

Alueen suunnittelussa yleensä yksi merkittävä rajoite on käytettävissä oleva tila. Turva-alueet ovat merkittävä turvallisuustekijä joten niitä koskevat vaatimukset on tunnettava. Jonkin verran voidaan tehdä riskinarviointia jolloin käytettävissä olevasta tilasta saadaan suurin hyöty.

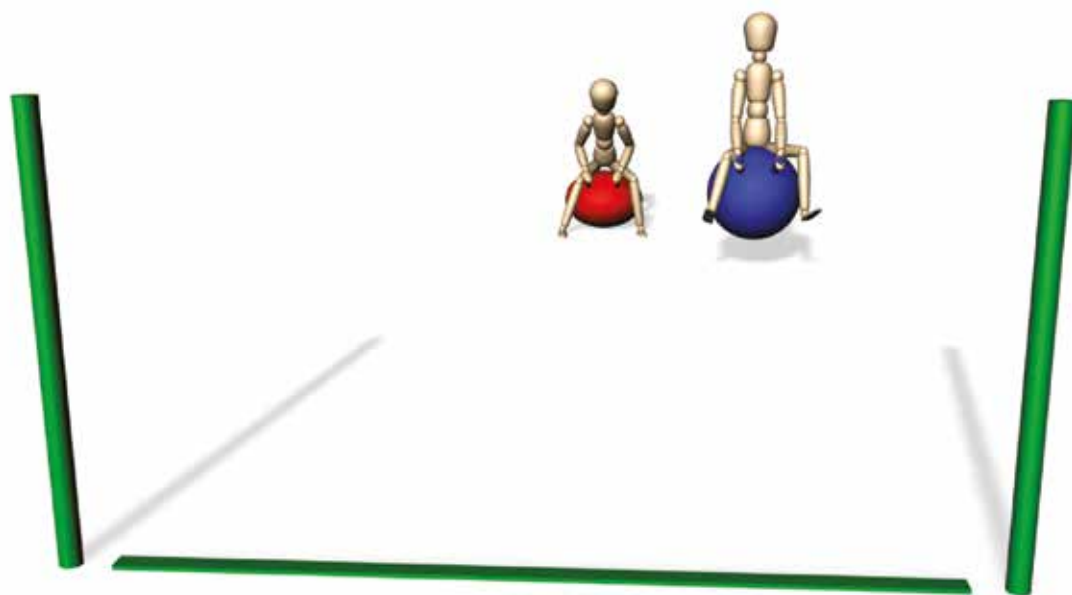
Lue lisää luvusta 5.3. Putoamisalueet.

Oheisrakenteet ovat osa leikki- ja liikunta-alueita. Tarvittavien oheisrakenteiden puuttuminen tekee alueesta vähemmän toimivan ja voi vaarantaa alueen turvallisuuden. Vaikka oheisrakenteille ei ole standardeja, niiden riskitaso tulee olla hyväksyttävä.

Lue lisää luvusta 5.4. Oheisrakenteet.

Sääilmiöt ja yleinen infrastruktuuri luovat haasteensa suunnitteluun. Vaikka näitä riskejä ei voida poistaa, niiden vaikutus itse alueen käyttäjiin voidaan minimoida tai ainakin alueen käyttäjiä voidaan varoittaa vaaroista.

Lue lisää luvusta 5.5. Ympäristöolosuhteet.

093

"Pomppupallokisa"

6. TARKASTAMINEN JA HUOLTO

Tarkastajalta odotetaan tietynlaista käytöstä ja johdonmukaista toimintaa. Asiantuntijana hänen tulee tietää miten asiat hoidetaan ja olla halukas ja haluttu yhteistyökumppani. Olipa tehtävä mikä tahansa, sen menestyksellinen suorittaminen vaatii tehtävänmukaisen pätevyyden.

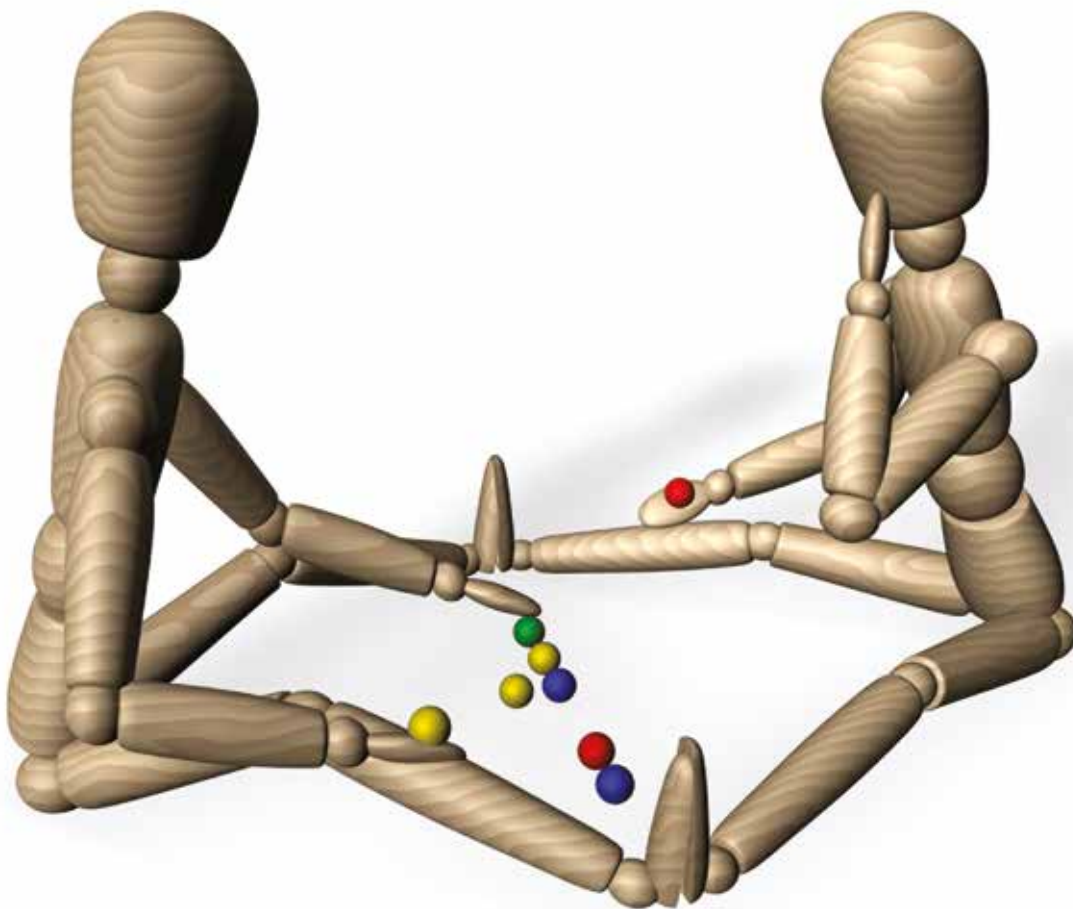
Lue lisää luvusta 6.1. Toimiminen tarkastajana.

Tarkastamisessa henkilöityy turvallisuuteen liittyvä osaaminen. Mutta turvallisuus pitää huomioida paljon aiemmin kuin vasta tarkastuksissa. Monessa tehtävässä tarvitaan jonkin verran turvallisuusasioiden tuntemista vaikka pääpaino onkin muussa osaamisessa.

Lue lisää luvusta 6.2. Turvallisuuteen liittyvät tehtävät.

Ilman huoltoa tarkastus jää vain irralliseksi alueen tilan kuvaamiseksi ilman käytännön hyötyä. Huolto ylläpitää alueen ja välineiden kuntoa, tarvittaessa korjaa rikkoutuneet paikat ja myös parantaa alueen toimintaa lisärakenteilla.

Lue lisää luvusta 6.3. Huolto.

o87

"Kuulapeli"

7. RiSkINARViOINTI

Vuositarkastuksia ja muita haastavia turvallisuuteen liittyviä asiantuntijatehtäviä suorittavan henkilön on välttämätöntä hallita riskinarviointi. Vaikka standardit ovat hyödyllisiä, ne yksin riittävät vain perustilanteisiin, joita luova suunnittelija luonnollisesti pyrkii välttämään.

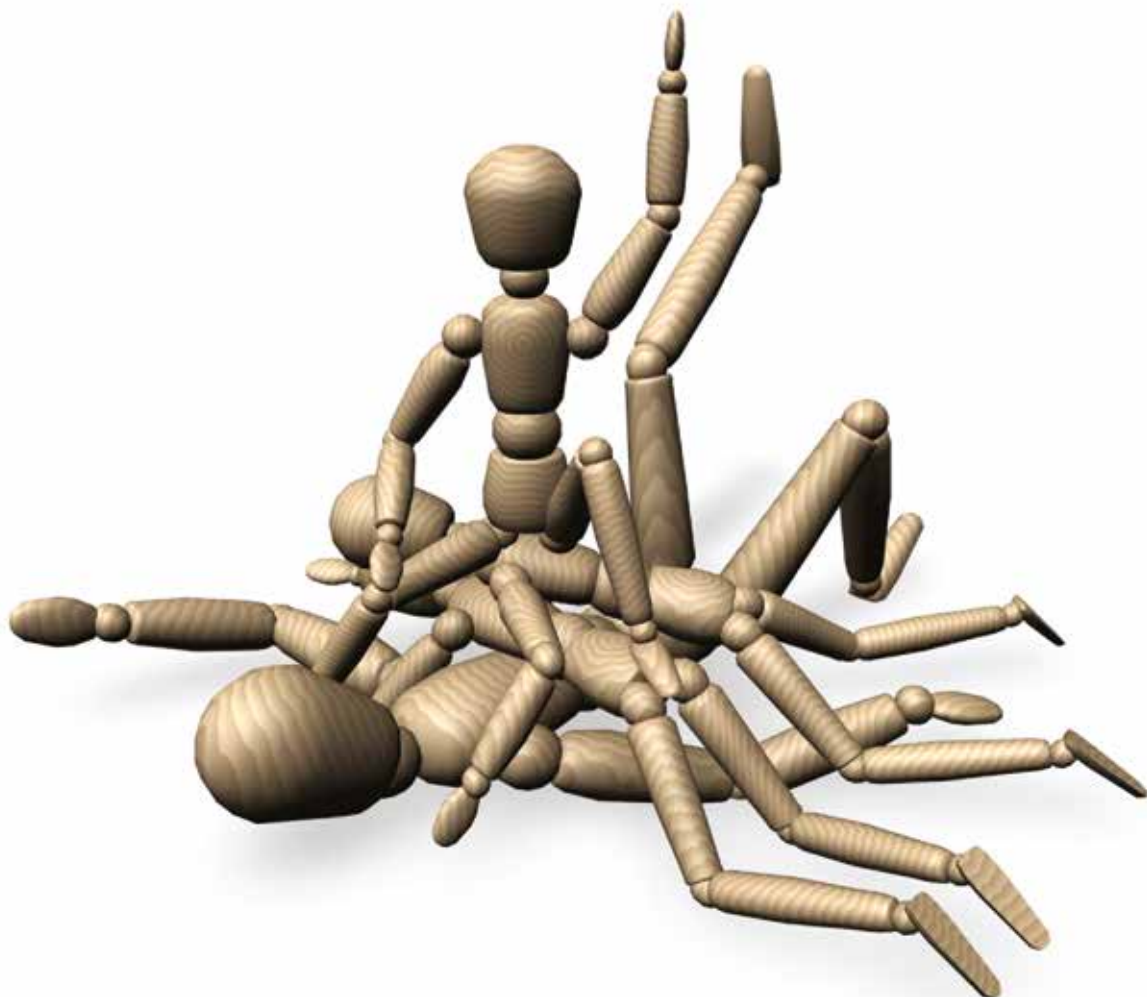
Lue lisää luvusta 7.1. Miksi riskinarviointia tarvitaan?

Antropometriset mitat ovat sekä standardien, suunnittelun että riskinarvioinnin perusta. Nämä mitat ovat käytökelpoisia silloin, kun standardissa ei ole erityistä turvallisuusvaatimusta tarkastelun kohteena olevaan välineen piirteeseen.

Lue lisää luvusta 7.2. Antropometriset mitat.

Riskinarvioinnista on kaksi toisiaan tukevaa menetelmää. Juridisesti pätevä, raskas mutta täsmällinen RAPEX riskinarviointi sekä kenttäkäytössä helppo riskimatriisi. Tarkastajan on hallittava molemmat.

Lue lisää luvusta 7.3. Riskinarviointimenetelmät.

091

"Paini"

Liity ammattilaisten kasvavaan joukkoon

Safe to Play -koulutuksissa.

Valitse sinulle sopivin ja ilmoittaudu osoitteessa

www.S2P.fi

JOHDANTO

TURVALLISUUDEN
HALLINNOINTI

TEKNINEN
TUOTANTO

VÄLINEIDEN
TURVALLISUUS

ALUEIDEN
SUUNNITTELU

TARKASTAMINEN
JA HUOLTO

RISKIN
ARVIOINTI

PIKAHAKEMISTO

INSPECT

7 päivän tarkastajakoulutus

- Vuositarkastukset
- Käyttöönottotarkastukset

PROJECT

4 päivän peruskoulutus

- Hankinta ja myynti
- Projektien johtaminen

DESIGN

3 päivän aluesuunnittelukoulutus

- Alueiden suunnittelu

GOVERN

3 päivän hallinnoinnin koulutus

- Turvallisuuden hallinnointi
- Isännöinti

OPERATE

1 päivän yleiskatsaus

- Kaikille aiheesta kiinnostuneille
- Toiminnalliset tarkastukset